

Nr 272.

Av herr **Jacobsson** i Igelsbo **m. fl.**, *angående vissa ändringar i lagen om polisväsendet i riket m. m.*

Enligt föreskrift i 1 § 1 mom. andra stycket lagen den 6 juni 1925 om polisväsendet i riket skall stad, så ock köping, som enligt särskild bestämmelse är pliktig att bekosta för köpingen erforderlig polispersonal, utgöra särskilt polisdistrikt.

Av rikets 60 köpingar hava 6 stycken (Malmköping, Pataholm, Påskallavik, Mönsterås, Figeholm och Mörbylånga) erhållit köpingsrättigheter före år 1864, vadan dessa sex köpingar åtnjuta statsbidrag till täckande av polis-kostnaderna. Malmköping, Pataholm och Påskallavik utgöra polisdistrikt tillsammans med andra kommuner. Mönsterås, Figeholm och Mörbylånga utgöra fortfarande särskilda polisdistrikt.

Invånarantalet i återstående 54 köpingar utgör:

Antal köpingar	Invånarantal
1	721
6	1000— 1500
10	1500— 2000
13	2000— 2500
9	2500— 3000
3	3000— 3500
3	3500— 4000
2	4000— 4500
1	4500— 5000
1	6000— 6500
2	6500— 7000
1	7500— 8000
1	11500—12000
1	14500—15000

Av rikets städer uppvisa 9 stycken mindre än 2 000 invånare och 12 mellan 2 000 och 3 000 invånare.

Vid organiserandet av landsbygdens polisväsen har det visat sig, att personalbehovet i regel motsvaras av en polisman (fjärdingsman) för 2 500—3 000 invånare. Enär det i mindre städer och köpingar i allmänhet finnes

en poliskommissarie (eller polisuppsyningsman) och minst en ordinarie eller extra polisman, torde vid en omreglering av polisdistrikten antalet polismän mångenstädes kunna reduceras. Det är av synnerlig vikt, att polischefen (landsfiskalen), som i många fall har sin stationsort i stad eller köping, beredes möjlighet att för befälsföring och utredningar inom hela landsfiskalsdistriktet utnyttja tillgängligt polisbefäl, såsom poliskommissarier och överkonstaplar. Erfarenheten har givit vid handen, att den lämpligaste omfattningen av polisdistrikt sammanfaller med landsfiskalsdistriktet. I sådana polisdistrikt ha i regel bildats kommunalförbund i fråga om polisdistriktets rättigheter och skyldigheter. I de fall, där stad eller köping ingått i landsfiskalsdistriktet, har en dylik samordning ej kunnat åstadkommas med hänsyn till nämnda lagbestämmelse.

Fråga om sammanslagning av samtliga kommuner till ett polisdistrikt har väckts i Tierps landsfiskalsdistrikt, Uppsala län, men förslaget har icke kunnat fastställas av länsstyrelsen med hänsyn till innehållet i berörda lagrum. Tierps landsfiskalsdistrikt är indelat i fyra polisdistrikt, vart och ett omfattande endast en kommun. Nuvarande polisorganisation utgöres av en polisuppsyningsman och en extra polisman för Tierps köping, två ordinarie fjärdingsmän och en ordningsman för Tierps socken, en ordinarie fjärdingsman för Söderfors socken samt en extra fjärdingsman i Tolfta socken, alltså tillhoppa 1 polisuppsyningsman (tillika distriktsåklagare), 1 extra polisman, 3 ordinarie fjärdingsmän och 1 extra fjärdingsman, förutom 1 ordningsman. Enligt ett av landsfiskalen upprättat omorganisationsförslag skulle — under förutsättning att de nuvarande fyra polisdistrikten kunde sammanslås till ett — i detta polisdistrikt erfordras endast *dels* en överkonstapel och en konstapel, avsedda för egentlig polisverksamhet, *dels* 3 fjärdingsmän med indrivningsverksamhet som huvudsaklig uppgift. Samtliga polis- och fjärdingsmän skulle vid behov kunna användas inom hela landsfiskalsdistriktet. För närvarande kunna de i Tierps köping anställda polismännen icke användas utom köpingen, och de övriga polismännen (fjärdingsmännen) kunna endast vid enstaka tillfällen beordras till tjänstgöring utom det egna polisdistriktet. Det är uppenbart, att en så beskaffad polisorganisation icke kan anses tillfredsställande. Den av landsfiskalen föreslagna organisationen skulle däremot fylla de krav, som man nu bör ställa på polisväsendet inom ett landsfiskalsdistrikt. I den noggranna kostnadsberäkning, som landsfiskalen upprättat för den föreslagna organisationen, hava kostnaderna fördelats på de olika kommunerna efter polispersonalens sannolika användning inom varje kommun. Därvid har statsbidrag icke beräknats å köpingens andel i poliskostnaderna, alldenstund ingen ändring i köpingens skyldighet att helt bekosta sitt polisväsen varit åsyftad.

Då länsstyrelsen icke kunnat fastställa ifrågavarande omorganisationsförslag, har landsfiskalen på begäran av landsfogden uppgjort nytt förslag

till omorganisation på så sätt att Tierps köping lämnades orörd samt övriga kommuner sammanslogos till ett polisdistrikt. Med hänsyn till köpingens särställning brister en sådan organisation i enhetlighet och smidighet och kan därför ej mäta sig med landsfiskalens ursprungliga förslag. Dessutom visade det sig, att för att få ungefärligen samma effektivitet i polisverksamheten, som motsvaras av det första omorganisationsförslaget, polis-kostnaderna skulle, i förhållande till landsfiskalens ursprungliga förslag, öka med kr. 3 353: 25 för statsverket och kr. 8 569: 80 för kommunerna eller tillhoppa kr. 12 123: 05 årlig merkostnad. Ur såväl organisatorisk som finansiell synpunkt är det följaktligen angeläget att åstadkomma en lagändring, som giver möjlighet att organisera polisväsendet på ett väl planlagt sätt.

I fråga om Tierps landsfiskalsdistrikt föreligga, oavsett att ett betydande förarbete nedlagts på planläggningen av den åsyftade omorganisationen, särskilda förhållanden, vilka motivera vidtagande av åtgärder utan ytterligare dröjsmål. Polisupplysningsmannen i Tierps köping avgår med pension den 1 juli 1946, och i samband därmed kommer distriktsåklagartjänsten därstädes att indragas, vilket i sin tur påkallar en ny polisorganisation för köpingen jämte reglering av lönefrågan för polispersonalen. Vidare märkes, att extra fjärdingsmanstjänsten i Tolfta sockens polisdistrikt är vakant, sedan dess innehavare den 1 februari 1944 avgått med pension. Med hänsyn till dels otillfredsställande bestämmelser rörande kompetensvillkor för extra fjärdingsmannen, dels den otillräckliga extra-fjärdingsmans-lönen (2 400 kronor om året) måste särskilda åtgärder vidtagas, innan denna tjänst, därest så eventuellt kan finnas nödvändigt, återbesättes med ny innehavare. Lönefrågan för fjärdingsmannen i Söderfors socken tarvar omprövning — nuvarande lönevillkor äro nämligen otillfredsställande; fjärdingsmannen i Söderfors är avsevärt sämre avlönad än sina kolleger i Tierps sockens polisdistrikt (inom samma landsfiskalsdistrikt). Arbetsbördans ojämna fördelning å de olika befattningshavarna utgör även en väsentlig olägenhet. — Landsfiskalen i Tierps distrikt har efter inhämtande av yttranden från polischeferna i samtliga av köpingar berörda landsfiskalsdistrikt meddelat, att på åtskilliga andra håll organisatoriska olägenheter förekomma till följd av att köpingar icke lagligen kunna förenas med andra kommuner vid bestämmande av polisdistriktens omfattning. Berörda utredning synes bilda en intressant bakgrund till fallet Tierp.

På grund av det ovan anförda måste det vara ett gemensamt statligt och kommunalt intresse att ändring sker, så att i landsfiskalsdistriktet ingående köping eller mindre stad kan bilda polisdistrikt tillsammans med andra, statsbidragsberättigade kommuner. Med hänsyn till bestämmelserna om reservpolis synes invånarantalet i sådan stad böra understiga 10 000 personer, såvitt man icke kan jämka på föreskrifterna angående skyldighet att tillhandahålla reservpolis. Då 1939 års polisutredning i förslaget till polis-

väsendets förstatligande framfört enahanda synpunkter på frågan om polisdistriktets omfattning, kan en lagändring i föreslaget syfte ingalunda föregripa de reformer på polisväsendets område, som framdeles kunna bli resultatet av polisutredningens förslag.

Då det måste anses i hög grad önskvärt att skyndsamt avhjälpa de brister, som visat sig vara en följd av en numera otjänlig lagbestämmelse, hemställas,

att riksdagen måtte besluta sådana ändringar i lagen om polisväsendet i riket och andra hithörande författningar, att i landsfiskalsdistrikt ingående stad, vars invånarantal understiger 10 000, så ock köping, som enligt särskild bestämmelse är skyldig att bekosta sitt polisväsen, kan tillsammans med andra kommuner inom samma landsfiskalsdistrikt bilda ett polisdistrikt samt

att vederbörande utskott måtte utarbета härför erforderlig lag- och författningstext.

Stockholm den 23 januari 1946.

Edvin Jacobsson
i Igelsbo.

K. E. Hansson
i Skediga.

John Lundberg.